

19. Valixojayev B. O'zbek adabiyotshunosligi tarixi.-T.: «O'zbekiston», 1993.
20. Xalilzhev V.E. Teoriya literaturasi. Uchebnik. – M.: Visshaya shkola, 1999.

Axborot manbalari

1. www.litera.ru
2. www.literature.uz
3. www.ziyounet.uz
4. www.natlib.uz

7. O'QUV DASTURI HAQIDA MA'LUMOT

O'quv dasturi Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat O'zbek tili va adabiyoti universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2022 yil "28" "08" dagi "1" sonli bayoni bilan tasdiqlangan.

Adabiyot nazariyasi va zamonaviy adabiy jarayon kafedrasini mudiri:

B.Karimov (imzo)

Tuzuvchilar:

O.Tulaboyev (imzo)

ToshDO*TAU Adabiyot nazariyasi va zamonaviy adabiy jarayon kafedrasini dotsenti.

Taqiruzchilar:

D.Xoldorov (imzo)

ToshDO*TAU Adabiyot nazariyasi va zamonaviy adabiy jarayon kafedrasini dotsenti.

A.Tilavov (imzo)

ToshDO*TAU O'zbek adabiyoti tarixi dotsenti.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI

TOSHKENT DAVLAT O'ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

ADABIYOTSHUNOSLIK ASOSLARI

fanining o'quv dasturi (sillabusi)

Bilim sohasi: 200 000 – San'at va gumanitar fanlar

Ta'lim sohasi: 230 000 – Tillar

Ta'lim yo'nalishi: 60230900 – Folklorshunoslik va shevashunoslik

Fan/modul kodi 302AN 1 5	Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili o'zbek	Ishtab chiqilgan o'quv yili 2022/2023				Jami yuklama (soat)	
Semestr	Har bir semestrda fan/modulning nomi	Haftalik dars soatlari	O'quv (soat)	mashg'ulotlari			Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
				ma'ruza	seminar	amaliy laboratoriya		
1	ADABIYOTSHUNOSLIK ASOSLARI	5	60	20	20	0	90	150
	Jami:	5	60	20	20	0	90	150

4. TALABALAR KREDITLARINI OLISH TARTIBI

Modul-kredit tizimida ta'lim olayotgan talabalar "Adabiyot nazariyasi" fan dasturining 1-moduli "Adabiyotshunoslik asoslari" fanini 1-kursning birinchi semestrda o'qib o'rganadilar. Mazkur fan dasturining 2-moduli bo'lgan "Adabiyot nazariyasi" fanini 4-kursning 7-semestrda o'tish rejalashtirilgan. Talabalar yakuniy davlat attestatsiyasida "Adabiyot nazariyasi" fanidan imtihon topshirishi belgilab qo'yilgan.

TALABALARNI BAHOLASH TARTIBI:

Talabalarning bilimni baholash tartibi O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2018-yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimni nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risida"gi Nizom talablari asosida belgilanadi.

1. Nazoratlarni amalga oshirish tartibi.

Oraliq nazorat: O'tilgan mavzular asosida _____ shaklda o'tkaziladi.

Yakuniy nazorat: Semestr davomida o'tilgan mavzular bo'yicha _____ shaklda o'tkaziladi.

Izoh: Oraliq nazorat turi har bir fan bo'yicha fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda 2 martagacha o'tkazilishi mumkin.

Talabani oraliq nazorat turi bo'yicha baholashda, uning o'quv mashg'ulotlari davomida olgan baholari inobatga olinadi.

Nazoratlarining o'tkazilishi muddatlari mayyan o'quv yilida tasdiqlangan o'quv jarayoni jadvali asosida tashkil etiladi.

2. Talabalar bilimni baholash mezonlari:

talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda – 5 (a'lo) baho;

talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda – 4 (yaxshi) baho;

talaba olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda – 3 (qoniqarli) baho;

talaba fan dasturini o'zlashtirmagan, fanning mohiyatini tushunmaydi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega emas deb topilganda – 2 (qoniqsiz) baho bilan baholanadi.

1. FANNING MAZMUNI

"Adabiyotshunoslik asoslari" fanini o'zlashtirishda o'qitishning ilg'or va zamonaviy usullaridan foydalanish, yangi informatsion-pedagogik texnologiyalarni tatbiq qilish muhim ahamiyatga egadir. Dasturda ko'rsatilgan mavzular ma'ruza, amaliy mashg'ulot, seminar mashg'ulotlari shaklida olib boriladi. Shuningdek, fanning dolzarb masalalari talabalarga mustaqil ta'lim sifatida o'zlashtirish uchun beriladi. Fanni o'zlashtirishda darslik, o'quv va uslubiy qo'llanmalar, ma'ruza matnlari, tarqatma materiallar, texnik vositalardan foydalaniladi. Ma'ruza amaliy va seminar mashg'ulotlari zamonaviy pedagogik texnologiyaning "bumerang", "matbuot konferensiyasi" singari ilg'or metodlari orqali hamda slyaydlar, multimedia namoyishlari bilan o'tkaziladi.

2. FANNI O'QITISH NATIJALARI VA SHAKLLANADIGAN KASBIY KOMPETENSIVALAR

"Adabiyotshunoslik asoslari" fanidan talaba adabiy asarlarning janrini farqlay olish, adabiy matnini asl manbasi bilan solishtira bilish, asar syujetini tarkibiy qismlarga ajratish, matndagi muallif va qahramon nutqini farqlash, badiiy asarni nazariy jihatdan tahlil qila bilish.

3. O'QUV FANI O'QITILISHI BO'YICHA USLUBIY KO'RSATMALAR

"Adabiyotshunoslik asoslari" fani dasturi Davlat ta'lim standartlari, namunaviy dasturlarga qo'yiladigan ilmiy-metodik talablar asosida shakllantirilgan. "Adabiyotshunoslik asoslari" fani bo'yicha bakalavr talaba adabiyotshunoslik predmeti va adabiyotshunoslik tarkibiy qismlari, adabiyotshunoslikning boshqa fanlar bilan aloqasi, adabiyot tarixi, adabiyot nazariyasi va adabiy tanqid, adabiy turlar va adabiy janrlar, ijodiy uslublar va ijodiy yo'nalish, oqimlar, badiiy adabiyotning o'ziga xosligi haqida tasavvurga ega bo'lishi kerak.

5. O'QUV MASHG'ULOTLARI VA MUSTAQIL TA'LIM QISMI

“Adabiyotshunoslik nazariyasi” fani bo'yicha
MA'RUZA mashg'ulotlari taqsimoti.

№	Mavzular	Qisqacha tavsif	Soat
1.	Adabiyotshunoslik badiiy adabiyot to'g'risidagi fan..	«Adabiyotshunoslik asoslari» kursi haqida. Kursning mundariyasi, maqsad va vazifalari. «Adabiyotshunoslik asoslari» kursining manbalari. Adabiyotshunoslik fan sifatida.	2
2.	Adabiyotshunoslik tarixi	Badiiy obraz va uning asosiy xususiyatlari. Inson obrazi badiiy adabiyotning o'zagi sifatida. Inson obrazini yaratish yo'llari. Badiiy obrazlar tasnifi.	2
3.	Badiiy asar. Badiiy asar mavzusi	“Badiiy asar” tushunchasi. Badiiy asar - badiiy kommunikatsiya vositasi.	2
4.	Badiiy asar kompozitsiyasi. Badiiy asar syujeti	Kompozitsion usullar. Kompozitsiya turlari. Epik nutqning kompozitsion shakllari.	2
5.	Badiylik - adabiyotning asosiy xususiyati. Badiiy asar tili	Badiiy asarda shakl va mazmun birligi. «Badiiy asar shakli» va «badiiy asar mazmuni» tushunchalarining shartliligi.	2
6.	Obraz - insonning adabiyotdagi umumlashma tasviri	Badiiy obraz va uning asosiy xususiyatlari. Inson obrazi badiiy adabiyotning o'zagi sifatida. Inson obrazini yaratish yo'llari. Badiiy obrazlar tasnifi. Badiiy obraz spesifikasi.	2
7.	Adabiy tur va janrlar	Adabiy tur tushunchasi. Badiiy adabiyotni turlarga ajratish prinsiplari.	2
8.	She'r tuzilishi va she'r tizimlari. Aruz she'r tizimi	She'riy va nasriy nutq haqida. Ritm Tushunchasi. “She'r tizimi” va “vazn” tushunchalari haqida. She'riy tizimlar.	2
9.	Ijodiy metod va ijodkor uslubi. Adabiy jarayon	Adabiy jarayon tushunchasi. Adabiyot taraqqiyotining ichki va tashqi omillari. Metod va uslub tushunchalari haqida.	2
10.	Adabiyotshunoslik badiiy adabiyot to'g'risidagi fan..	“Badiiy asar” tushunchasi. Badiiy asar - badiiy kommunikatsiya vositasi. Badiiy ijod jarayoni haqida. Shakl va mazmun tushunchalari haqida.	2
	Jami		20

“Adabiyotshunoslik asoslari” fani bo'yicha amaliy mashg'ulotlari taqsimoti

№	Mavzular	Soat
1	Qadimgi davr adabiyotshunosligi. Arastu “Poetika”sining o'rganilishi	2
2	Arastu tragediya, komediya, drama to'g'risida. Izzat Sultonning “Adabiyot nazariyasi” darsligi	2
3	Firatning “Shoir va shoirlik”, “Eski turk adabiyoti namunalari”, “Tilimiz - I” “Tilimiz - 2”, “Tilimizning abadiylik” maqolalarini o'qib o'rganish.	2
4	Badiiy asarning tarkibiy qismlari. Og'zaki va yozma adabiyot namunalari tahlili	2

5	Badiiy asar matni tahlili (she'r, hikoya matnini tahlil qilishda munozarali dars metodidan foydalaniladi). Badiiy obraz turlari	2
6	Badiiy asar tilining o'ziga xos xususiyatlari. Ijodiy metod va ijodkor uslubi	2
7	Ijodkor uslubi (asar matnini tahlil qilishda munozarali dars metodidan foydalaniladi).	2
8	Matyoqub Qo'shjonov - adabiyotshunos. Ozod Sharafiddinov - adabiyotshunos	2
9	“Sharq mumtoz poetikasi (H.Boltaboev talqinida)” kitobi tahlili. Boltaboev H., Mahmudov M ning “Adabiy-estetik tafakkur tarixi” kitobi tahlil	2
10	Quronov D., Rahmonov B.ning “G'arb adabiy-tanqidiy tafakkuri tarixi ocherklari” kitobi tahlili	2
	Jami	20

“Adabiyotshunoslik asoslari” fani bo'yicha seminar mashg'ulotlari taqsimoti

№	Mavzular	Soat
1	Arastuning “Poetika” asari tahlili. Adabiyotning tur va janrlarga bo'linishi	2
2	Navoiy she'rlaridagi badiiy san'atlar	2
3	Bobur she'rlaridagi she'riy san'atlar	2
4	Firatning “Adabiyot qoidalarini” asari tahlili	2
5	Cho'ipon she'rilaridagi badiiy san'atlar	2
6	Oybek - adabiyotshunos. Maqsud Shayxzoda - adabiyotshunos	2
7	G'afur G'ulom she'rilaridagi badiiy san'atlar. “Jahon adiblari adabiyot haqida” kitobidagi maqolalar tahlili	2
8	Matyoqub Qo'shjonovning adabiy-nazariy qarashlari.	2
9	Ozod Sharafiddinovning adabiy - tanqidiy qarashlari.	2
10	A.Oripov she'rilarida Vatan mavzusi talqimi. Naim Karimovning “Adabiyot va tarixiy jarayon” kitobidagi maqolalar tahlili	2
	Jami	20

Mustaqil ta'lim

Talaba mustaqil ishni tayyorlashda fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda, quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi:

- amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik;
- seminar mashg'ulotlariga tayyorgarlik;
- darslik va o'quv qo'llanmalar bo'yicha fan boblari va mavzularini o'rganish;
- tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruza qismini o'zlashtirish;
- maxsus adabiyotlar bo'yicha fan boblari yoki mavzulari ustida ishlash;
- talabamning o'quv, ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarish bilan bog'liq bo'lgan fan boblari va mavzularini chuqur o'rganish;
- faol va muammoli o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari.

Mustaqil ish uchun quyidagi topshiriqlarni bajarish tavsiya qilinadi:

1. Aristotelning «Poetika» asarini o'qib o'rganish.
 2. Forobiyning «She'r san'ati» asarini o'qib o'rganish.
 3. Alisher Navoiyning «Majolis un nafa'is» asarini o'qib o'rganish.
 4. Alisher Navoiyning «Mezon ul avzon» asarini o'qib o'rganish.
 5. Alisher Navoiyning «Muhokamat ul lug'atayn» asarini o'qib o'rganish.
 6. Boburning «Muxtasar» asarini o'qib o'rganish.
 7. Firatning «Adabiyot qoidalarini» «Aruz haqidagi» asarlarini o'qib o'rganish.
 8. P.Shellining «Peziya himoyasi» traktatini o'qib o'rganish
 9. H.Boltaboev, M.Mahmudovning «Adabiy-estetik tafakkur tarixi» kitobini o'qib o'rganish
 10. U.Normatovning «Qodiriy mo'jizasi» kitobini o'qib o'rganish
 11. I.G'afurovning «Mangu latofat» kitobini o'qib o'rganish
 12. Y.O.Ishoqovning «So'z san'ati so'zligi» kitobini o'qib o'rganish
 13. O.Sharafiddinovning «Dovondagi o'ylar» kitobini o'qib o'rganish
 14. «Sharq mumtoz poetikasi: manba va talqinlar» o'quv qo'llanmasini o'qib o'rganish
- Izoh:** Tavsiya qilingan mazkur mavzulardan mustaqil ta'lim uchun ajratilgan soatlar hajmiga mos holda foydalanish mumkin.

Talabalar mustaqil ta'limining mazmuni va hajmi

	Ishchi o'quv dasturining mustaqil ta'limga oid bo'lim va mavzulari	Hajmi (soatda)	Mustaqil ta'limga oid topshiriq va tavsiyalar	Bajarish muddati
2	Amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik.	6	Kutubxonada shug'ullanish	
3	Seminar mashg'ulotlariga tayyorgarlik.	6	Kutubxonada shug'ullanish	
4	Aristotelning «Poetika» asarini o'qib o'rganish.	6	Nazariy adabiyotlarni o'zlashtirish	
5	Forobiyning «She'r san'ati» asarini o'qib o'rganish.	6	Kutubxonada shug'ullanish	
6	Alisher Navoiyning «Majolis un nafa'is» asarini o'qib o'rganish.	6	Nazariy adabiyotlarni o'zlashtirish	
7	Alisher Navoiyning «Mezon ul avzon» asarini o'qib o'rganish.	6	Kutubxonada shug'ullanish	
8	Alisher Navoiyning «Muhokamat ul lug'atayn» asarini o'qib o'rganish.	6	Kutubxonada shug'ullanish	
9	Boburning «Muxtasar» asarini o'qib o'rganish.	6	Nazariy adabiyotlarni o'zlashtirish	
10	Firatning «Adabiyot qoidalarini», «Aruz haqida» asarlarini o'qib o'rganish.	6	Kutubxonada shug'ullanish	
11	U.Normatovning «Qodiriy mo'jizasi» kitobini o'qib o'rganish.	6	Kutubxonada shug'ullanish	

12	I.G'afurovning «Mangu latofat» kitobini o'qib o'rganish.	6	Kutubxonada shug'ullanish
13	Yo'Is'hoqovning «So'z san'ati so'zligi» kitobini o'qib o'rganish.	6	Naz. Adab. o'zlashtirish
14	O.Sharafiddinovning «Dovondagi o'ylar» kitobini o'qib o'rganish.	6	Kutubxonada shug'ullanish
15	«Sharq mumtoz poetikasi: manbavatalqinlar» o'quv qo'llanmasini o'qib o'rganish.	6	Nazariy adabiyotlarni o'zlashtirish
	Jami	90	

6. FANNING KURS ISHI MAZMUNI

Fan bo'yicha kurs ishi "Hozirgi o'zbek adabiy tili" fanini o'qitishning keyingi semestrlariga mo'ljallangan bo'lib, mazkur semestrda kur ishi rejalashtirilgan.

7. O'QUV ADABIYOTLARI VA AXBOROT MANBALARI

FOYDALANILADIGAN DARSLIKLAR VA O'QUV QO'LLANMALAR RO'YXATI

Asosiy adabiyotlar

1. Arastu. Poetika. Axloqi kabir. - T.: Yangi asr avlodi. 2004.
2. Boboev T. Adabiyotshunoslik asoslari. - T.: O'zbekiston, 2000.
3. Boltaboev H., Mahmudov M. Adabiy-estetik tafakkur tarixi. - T.: "Mumtoz so'z", 2013.
4. Boltaboev H., Mahmudov M. Adabiy-estetik tafakkur tarixi. 1-2 jild. T.: "Mumtoz so'z", 2013, 2016.
5. Ishoqov Yo. So'z san'ati so'zligi. - T.: O'zbekiston, 2014.
6. Jahon adiblari adabiyot haqida. - Toshkent: "Ma'naviyat", 2010.
7. Karimov B., Abdulla Qodiriy va germeneytik tafakkur. - T.: "Akademnashr". 2014. **Qo'shimcha adabiyotlar**
8. Quronov D. Adabiyotshunoslik nazariyasi asoslari. - T.: Akademnashr, 2018
9. Quronov D., Mamajonov Z., SHERALIEVA M. Adabiyotshunoslik lug'ati. - Toshkent: Akademnashr, 2010.
10. Quronov D., Rahmonov B. G'arb adabiy-tanqidiy tafakkuri tarixi ocherklari. - Toshkent: Fan, 2008.
11. Sharafiddinov O. Jodni anglash baxti. - T.: Sharq, 2004.
12. Sharq mumtoz poetikasi (H.Boltaboev talqinida). - T.: "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi" davlat ilmiy nashriyoti, 2008.
13. Sultonov I. Adabiyot nazariyasi. - T.: O'qituvchi, 2005.
14. Terry Eglyton. Theory literature. - London, 2010.
15. Uellek R., Uorren O. Teoriya literatury. - M.: «tskustvo», 1978.
16. Ulug'ov A. Adabiyotshunoslik nazariyasi. T.: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matba ijodiy uyi. 2018.
17. Ulug'ov A. Asl asarlar sehri. - T.: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa uyi. 2007.
18. Ulug'ov A. Qalb qandili - T.: Akademnashr, 2013.